

61
192

50

Bezmaksas izdevums.

H. Hochbergs

Aptieku emblēmas

Atsevišķs novilkums no
„Latvijas Farmaceitu Žurnāla”
1938. g.

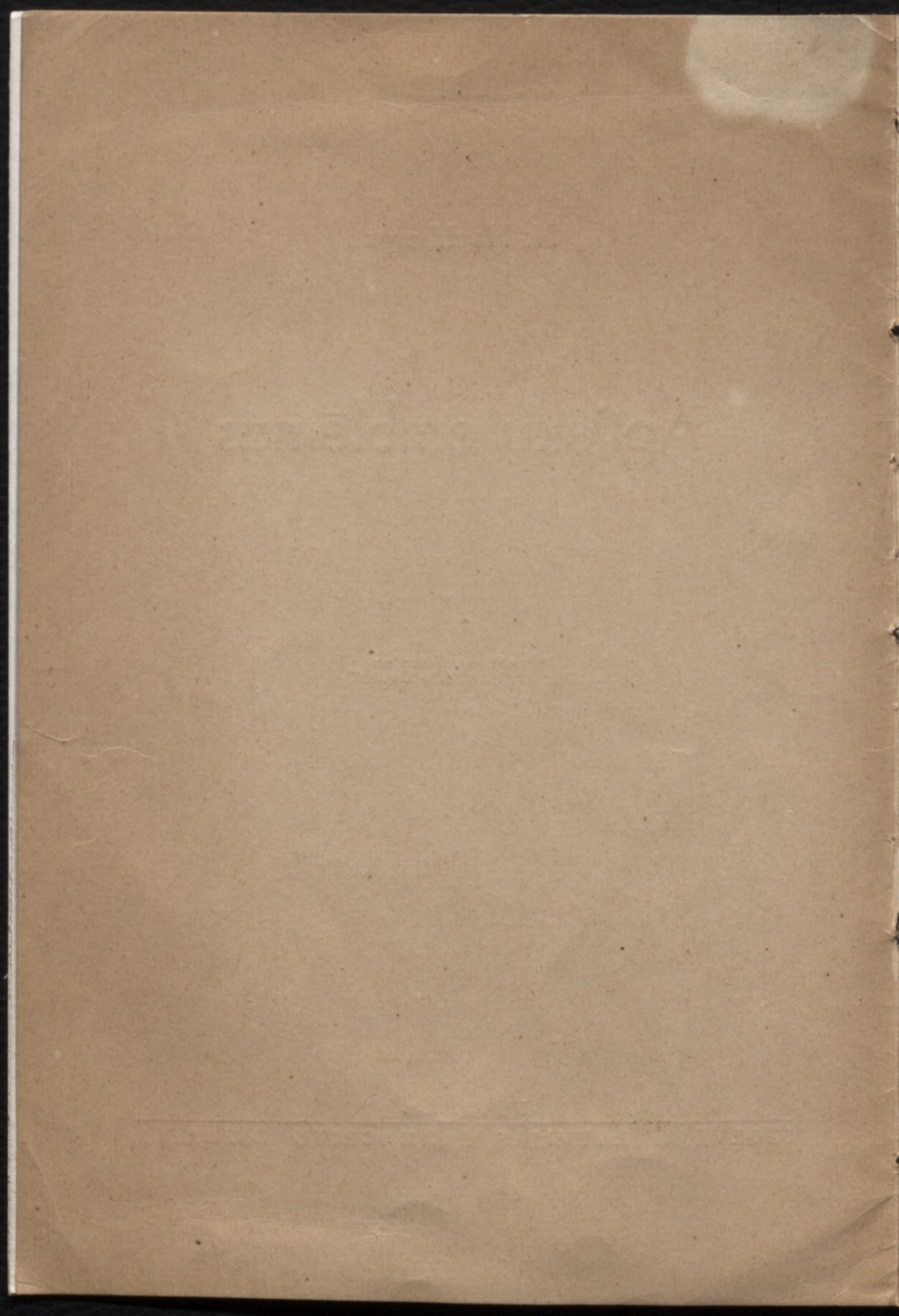
CELESTAF

Rīgā, 1938. g.

IZDEVEJA: LATVIJAS FARMACEITU BIEDRĪBA

L 61
— 192

Bezmaksas izdevums.

H. Hochbergs

Aptieku emblēmas

Atsevišķs novilkums no
„Latvijas Farmaceitu Žurnāla“
1938. g.

Rīgā, 1938. g.

IZDEVEJA: LATVIJAS FARMACEITU BIEDRĪBA

Grāmatu spiestuves pašu sab.
„GRĀMATRŌPNIEKS“
Rīgā, Pils ielā Nr 14

0309057619

56-3482

pārb. 22. XI 82

Aptieku emblēmas.

H. Hochbergs.

No dažu valstu farmaceitu biedrībām, it sevišķi no Šveices aptiekāru biedrības puses jau vairākkārt pacēlušās balsis, ka būtu vēlams radīt starptautisku aptieku emblēmu, ar ko varētu apzīmēt aptiekas visā pasaulē, lai katrs, arī vietējās valodas nepratējs, varētu ātri un droši atrast to iestādi, kur pēc receptēm gatavo un izsniedz zāles.

Lai tuvāki iepazītos ar šo jautājumu, jāpakavējās mazliet pie tā vēstures, t. i. pie tā veida, kā agrākos laikos aptieka tikusi apzīmēta.

Pie visvecākām aptieku emblēmām pieder cilvēku, dzīvnieku vai stādu drogas (t. s. „Schau- und Lockstücke“), kas veselas vai dalītā veidā tika izliktas atklāti uz galdiem, velvēs un citās vietās. Tā kā logi tanīs laikos vēl nebija aizklāti, skats aptiekas iekšienē (aptiekas telpās) bija brīvs un minētās drogas bija viegli saskatāmas. Izdarot izrakumus senās Pompeji pilsētas drupās, atrastas uz visām pusēm atklātas telpas: senās ārstniecības stādu pārdošanas vietas, kas greznotas ar kādu zīmi, kas attēlo čūsku ar piniņa čiekuru žokļos. Minētā preču izlikšana austrumu zemēs arī tagad vēl jo plaši tiek pieņemta. Vecajā Venēcijā šāda vērtīgo preču izlikšana bija pat obligātoriska. Tur varēja redzēt aptieku priekšā lielus dzelzs būrus ar dzīvām čūskām.

Tāpat kā stādu drogas arī dzīvnieku drogas izstādīja netikvien svaiģā un dzīvā, bet arī žāvētā veidā, galvenā kārtā tas gan notika ar aizjūras zemju dzīvnieku drogām aiz skaidri saprotama praktiska iemesla.

Ļoti bieži redzami krokodīļi un bruņurupuči, bet arī citas drogas, kā zivju zobus, zilonkaulus, brieža ragus un dzīvnieku nagus lietoja gandrīz tikpat bieži. Ziemeļu jūras krastos aptiekas kā emblēmu lietoja visvairāk ziemeļjūras dzīvnieku — roni.

Stādus un citas mazākas drogas sasēja kopā un ar krāsainām lentēm greznotas uzkāra aptiekas priekšā.

Šāda drogu izstādīšana notika ar nolūku iegūt slimnieka uzticību, rādot, ka aptieka pārstrādā un izsniedz izstādītas dārgas un retas drogas.

No šī lielā un dažādo drogu skaita vēlākā laikā katra tauta izvēlējās atsevišķas drogas un pieņēma tās kā aptieku emblēmas. Par piemēru varu minēt: digitalis, briedi, kumelītes, krokodīli, mandragoru, čūsku un salamandru (pēdējā visbiežāk sastopama Holandē).

16. gadu simteni, kā zināms, parādījās pirmie stikla logi, tā sauktie „Butzenscheiben“, kas sastāvēja no apaļām, pa lielākai daļai krāsainām stikla rūtīm, kas turējās kopā ar svina rāmja palīdzību. Šādi logi bija necaurredzami un pilnīgi aizsedza skatu aptiekas iekšienē un te nu radās noteikta vajadzība pēc kādas izkārtnes, pēc kādas emblēmas.

Svaigas un žāvētas drogas ilgstošai izkāršanai nederēja un tāpēc aptiekas pārgāja pie drogu attēlu lietošanas. Šīs emblēmas tika vai nu uzkrāsotas vai arī iekaltas aptiekas fasādē. Bieži kādas kā drogas lietošanas dzīvnieku daļas vietā par emblēmu lietoja veselu dzīvnieku; piemēram, briežu ragu vietā — briedi, zilonkaula vietā — ziloni u. c.

No šīs emblēmas nereti arī aptieka dabūja savu nosaukumu. Arī Rīgā pazīstam Lauvas, Brieža un Gulbja aptiekas, kurām vēl tagad virs

Senlaiku Holandes aptieka ar izkārtām drogām.

ieejas durvīm redzam baltu gulbi vai brieža galvu, lai gan šo nosaukumu un emblēmu toreizējā nozīme pilnīgi zudusi.

Nereti lietoja arī leģendāros dzīvniekus par aptiekas emblēmu. Piemēram 100 vecas aptiekas Vācijā tagad vēl lieto par emblēmu leģendāro vienradzi, kas veselus gadu simteņus, it sevišķi vidus laikos, bija pazīstams kā brīnumlīdzeklis. Tikai aptieku emblēmas vēl rāda, cik liela nozīme tolaiku ārstniecībā bijusi šim dzīvniekam.

Baireitā (Vācijā) pie „Mohrenapotheke“ fasādes uzglabājusies no 1610. gada kāda emblēma, kas attēlo zvēru, kas pa pusei ir lauva, pa pusei putns, t. i. leģendārais „greif’s“. Šis zvērs savos nagos tura tradicionālo piestu un piestalu.

Citā vietā atkal atrodamas mākslinieciski izstrādātas metālu izkārtnes, kas blakus vienradzīm attēlo visbiežāki jau minēto leģendāro greif’u (lauva ar putna galvu un spārniem).

Domājams, ka dažu šādu emblēmu, piem. lauvas vai ērgļa, izvēli ir iespaidojusi arī alķīmija, jo ērglis kā Jūpitera putns bija alvas simbols, bet lauva kā metālu karalis — zelta simbols. Šādas dzīvnieku emblēmas pat vēl tikušas lietotas diezgan plaši 17. g. s. kā aptiekāru gilžu emblēmas.

16. g. s. beigās un 17. g. s. drogu un dzīvnieku attēliem piebiedrojās arī heraldiskas un simboliskas emblēmas. Pie tādām pieskaitāmas aptieku īpašnieku ģerboņi, kas blakus drogu attēliem tika uzkrāsoti uz fasādes.

Cysat — Müller'a aptieka Lucernā (Šveicē) blakus dažādām allēgoriskām figūrām rāda veselu rindu šīs aptiekas īpašnieku ģerboņus.

Vienradžu aptiekas izkārtne Virzburgā.
Zelta vienradzis uz zila pamata.

„Mohrenapotheke“ emblēma Baireitā.

Pie tādām heraldiskām emblēmām pieder arī dažādie aptiekāru biedrību ģerboņi, piem. 1632. gadā dibinātās Nirnbergas „Collegium Pharmaceuticum“ ģerbonis, kas attēlo aptiekas oficīnu: labajā pusē atrodas galds ar svāriem, aiz tā plaukts ar traukiem. Vīnes „Apotheker Hauptgremium“ rāda jau toreiz plaši pazīstamo aptiekas pudeli ar signātūru un zaru ar ziediem. F. I. attiecas uz t. l. ķeizaru Franci I.

Bez tam vēl pie šādām simboliskām emblēmām pieskaitāmas plastikas, kas vēl tagad tiek lietotas Holandē. Tās ir lielas, raibi nokrāsotas vīriešu galvas, kas attēlo nēģerus, arābus un turkus, kas norāda uz aizjūras zemju drogu izcelšanos. Minētām emblēmām sejas izteiksme bieži ir tāda, it kā būtu ieņemtas kādas pretīgi garšjošas zāles. Līdzīgas plastikas lieto arī Francijā, kur tās pazīstamas ar nosaukumu grignards d'apothicaire.

Nevar paiet garām arī divu lielu 17. g. s. aptiekāru organizāciju ģerboņiem, t. s. Anglijas „Apothecaries — Company“ Londonā un Francijas aptiekāru ģerboņiem.

„Apothecaries-Company“ ģerbonis labajā un kreisajā pusē rāda jau agrāk minēto leģendāro vienradzi, vidū Apollonu kāpjot uz pūķi,¹⁾ un virs tā degunradzi, kas uz oriģināla apsegts ar krāsainu segu.

Vīnes „Apotheker-Hauptgremium“ ģerbonis.

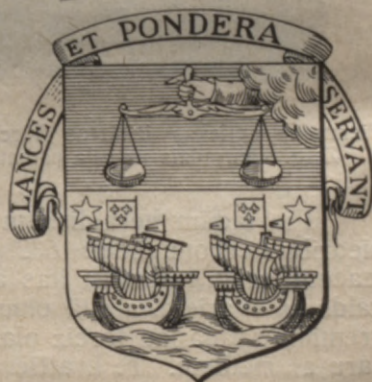
Jaunlaiku aptieku emblēma Haag'ā.

Parīzes aptiekāru ģerboņa augšējā daļā uz zila pamata redzam zelta rokas svarus, apakšējā daļā jūrā peldošus kuģus; uzraksts „Lances et pondera servant“ zīmējās uz to, ka tolaiku franču aptiekāru uzdevums bija pārbaudīt visus svarus un atsvarus.

APOTHECARIES - COMPANY in London.

Londonas „Apothecaries-Company“ ģerbonis 17. g. s.

Parīzes aptiekāru ģerbonis.

Visās Eiropas zemēs par aptieku emblēmu atrodam arī dažādus ārstniecības dievu attēlus, piem. Eskulapu, vai tā emblēmu: ar čūsku apvītu spieķi vai arī čūsku ar kausu un tā meitu Higēju.

¹⁾ Kā zināms Apollons pēc senām grieķu leģendām uzvarējis pūķi Fitonu (Phyton) un senā Grieķijā to blakus viņa dēlam Asklēpiusam uzskatīja kā ārstniecības dievu.

Tāpat sastopam Kristus a attēlu, vietām viņš attēlots kā aptiekārs ar svariem rokās un ģērbies tradicionālā aptiekāru ģērbā; vietām kā bērns ar zemes lodī rokās.

Vecajā Florencē Madonna ir ārstu un aptiekāru sargātāja, bet viņas attēls tika arī lietots citās vietās par aptieku emblēmu, galvenā kārtā viduslaiku klostēru aptiekās.

Arī dažādie viduslaiku svētie tanīs laikos atrodami aptieku emblēmās. Pirmā vietā te stāv Cosmas (ar ūrinālu) ārstu sargātājs („Schutzheiliger“) un Damiāns (ar špāteli un bundžu) aptiekāru sargātājs. Pēc senām leģendām abi esot bijuši brāļi un ap 300. gadu Dioklīciāna kristīgo vajāšanas laikā miruši mocekļa nāvi.

Bez tam tika attēloti arī dažādie slimību svētie („Krankheitsheiligen“) kā St. Apollonia (pret zobu sāpēm), St. Barbāra (pret indi un karstumu), St. Sebastian (pret sērgu). Arī ārsti un gudrie bieži re-

Aptieku logos izstādītie greznie aptieku trauki.

dzami uz aptieku izkārtņēm: Aristotels, Avicenna, Dioscurides, Galēns, Hippokrāts, Paracelsus un citi.

Visas minētās emblēmas, kas tikušas lietotas arī par dekorāciju un skatu priekšmetiem, bija novietotas vai nu ārpus aptiekas pie mājas fasādes, vai arī izliktas redzamā vietā aptiekas oficīnā.

17. g. simteņa beigās parādījās lieli caurredzami skatlogu stikli un ar to skats aptiekas oficīnā bija atkal brīvs. Tagad blakus jau agrāk minētām emblēmām aptieku logos sāka parādīties lieli greznie trauki un vāzes, kas bija izgreznotas ar skaistiem ornāmentiem un tikai izņēmuma gadījumos kalpoja galēnisko preparātu uzglabāšanai. Nereti šie trauki

bija arī izgreznoti ar aptieku ipašnieku ģerboņiem. Šādu trauku lietošana, piemēram Francijā, bija atļauta vienīgi aptiekāriem un tāpēc tie uzskatāmi par toreizējo franču aptieku īsto emblēmu.

Bez tam skatlogos lietoja arī lielus caurredzamus stikla traukus, kas bija pildīti ar krāsainiem šķīdumiem vai arī ar apsudrabotiem graudiņiem. Pēc šīs beidzamās zāļu formas aptiekās bija viegli pazīt, jo vēl tagad aptiekāru vācu valodā bieži nosauc par „Pillendreher“.

Pie aptieku emblēmām pieskaitāmas arī lielas, skaisti izgreznotas piestas, kas tanīs laikos tika izstādītas aptiekas oficiņā un dažās vietās tika lietotas arī uz izkārtņēm, kā piem. „Trīs piestu“ aptieka Ūtrechtā.

Arī mākslinieciski izgreznotie receptūras galdi ir tipiski toreizējas aptiekas priekšmeti, bet tā kā tie greznoja aptiekas iekšējās telpas un no ielas pa lielāku daļu nebija redzami, es tuvāki pie viņiem nepakavēšos.

„Trīspiestu“ aptiekas emblēma Ūtrechtā.

Visas minētās emblēmas nes sevī vairāk vai mazāk personīgu raksturu un pa lielāku daļu jau aizmirstas, tāpēc tās arī neder starptautiskam aptieku apzīmējumam.

1864. gadā tika dibināta starptautiska savienība, kas uzņēmās gādību par visu valstu ievainotiem un slimiem un lai godinātu valsti, kurā dibināta šī savienība, tā par savu zīmi izvēlējās Šveices ģerboni ar mainītām krāsām, t. i. sarkanu krustu uz balta pamata.

Kopš tā laika visā pasaulē šo zīmi mēdz uzskatīt kā ārstnieciskās palīdzības simbolu un sakarā ar to arī aptiekās to sāka lietot jo plaši vai nu kā izkārtņi vai arī uz zāļu iesaiņojumiem, it sevišķi uz pārsienamiem materiāliem. Sarkanais krusts šādai vispārīgai tā zīmes lietošanai nevarēja piekrist un 1906. gadā panāca to, ka sarkanā krusta zīmes lietošana ārpus sarkanā krusta organizācijas tika noliegta. Sakarā ar šo aizliegumu daudzās vietās vienkārši mainīja izkārtnes krāsas un tādā veidā nonāca atkal pie Šveices valsts ģerboņa, t. i. uzkrāsoja uz izkārtnes baltu krustu uz sarkana pamata.

Šveices valdība, saprotams, nevarēja būt vienaldzīga pret to, ka visā pasaulē lieto viņas goda zīmi arī to namu un preču apzīmēšanai, kam ar Šveici nav nekāda sakara. 1932. gada februārī Šveices valdība izdeva likumu, kas noliedza lietot Šveices ģerboni tirdznieciskiem nolūkiem. Tomēr ārzemēs šīs zīmes lietošana turpinājās līdz tam laikam, kamēr attiecīgo valstu likumdošanas iestādes to noliedza. Austrijā un Zviedrijā šīs zīmes lietošana jau noliegta 1931. g., Vācijā 1935. gadā izdots attiecīgs likums²⁾, kas nezināmu iemeslu dēļ stājās spēkā tikai pagājušā gada 1. janvārī.

Latvijā visplašāki lietotā zīme gan būs čūska ar kausu. To atrodam it visur, gan uz zīmogblatēm, gan uz signātūrām, gan citādi pielietotu. Bet blakus šai zīmei arī Šveices krusts līdz šim bija ļoti bieži sastopams, lai gan ne tik daudz uz izkārtnēm, bet uz aptiekā pārdodamām precēm.

Šinī sakarībā ir interesanti apstāties pie Ženevas 1864. gada konvencijas, kas pārveidota 1929. gadā un kuŗai 1931. gadā pievienojās arī Latvija. Sešus mēnešus pēc pievienošanas, t. i. 1932. gada aprīlī minētā konvencija stājās spēkā arī pie mums. Konvencijā atrodam pantu, kas runā arī par sarkanā krusta zīmes un Šveices ģerboņa lietošanu tirdznieciskiem nolūkiem.

Šis pants nosaka, ka „atsevišķām personām un biedrībām, kam nav uz to tiesības (tā tad arī aptiekām!), saskaņā ar noslēgto konvenciju aizliegts lietot sarkanā krusta zīmi, kā arī jebkuŗu pakalptaisītu zīmi, vienalga, vai toš lietotu tirdznieciskos vai citos nolūkos. „Tāpat aizliegts sakarā ar godu, kas parādīta Šveicei — pieņemot tās pārmainītās federālās krāsas, lietot Šveices konfederācijas ģerboni vai ģerbonim pakalptaisītas zīmes, vai nu kā fabrikas vai tirdzniecības zīmes, vai kā šo zīmju daļu.“

Minētie Ženevas konvencijas panti stājās spēkā piecus gadus pēc konvencijas spēkā stāšanās, t. i. 1937. gada aprīlī. Tā tad no šī laika arī aptiekām nav vairs tiesība lietot šo zīmi. Te nu tanis aptiekās, kur šāda zīme līdz šim tikusi lietota, sākās meklēšana pēc kāda atvietoējuma un es nešaubos, ka pa lielākai daļai uzvarējusi atkal čūska ar kausu vai citādā kombinējumā, lai gan šī zīme, piemēram uz vates iesaiņojumiem, izskatās visai neparasti.

Vecajā Krievijā aptiekas jau no seniem laikiem par emblēmu lietojušas valsts ērgli, lai gan līdz 1857. gadam šāda privilēģija nekur nebija rakstiski apstiprināta. 1857. gadā, cara Aleksandra II valdīšanas laikā, izdotā likumā, pirmo reizi tika ieviests pants, kas noteica, ka „aptiekāriem uz īpašu noteikumu pamata ir atļauts lietot valsts ērgli uz aptieku izkārtnēm“. Saprotams, ka ar to bija arī domātas tiesības lietot to pašu ērgli arī uz zīmogoblātēm, uz sinātūrām un etiķetēm, kas arī tika apstiprināts 1892. gadā izdotā rīkojumā, kuŗā starp citu arī bija teikts, ka no šādas rīcības „nevienam neceloties zaudējumi“.

Kas attiecas uz sarkanā krusta zīmi, tad jau 1889. gadā izdotā likumā atrodam, ka uz Ženevas konvencijas pamata (1864. gada) šī zīme

²⁾ Pie attiecīgā likuma izdošanas no valdības iestādēm tika ieteikts tanī vietā lietot baltu krustu uz zaļa pamata.

jebkuŗam mēŗķim aizliegta lietot bez sarkanā krusta organizācijas atļaujas.

Sakarā ar to arvien vairāk sāka izpausties aptieku emblēmas trūkums. Daŗu valstu aptiekāru biedrības gan ir mēģinājuŗas radīt kādu vispārīgi lietojamu aptieku emblēmu, un vienā otrā valstī tāda arī pieņemta, bet jāsaka, ka neviena no ņim kā starptautiska aptieku emblēma nav pieņemama.

Tā piemēram Vācijas aptiekāru apvienība („Deutsche Apothekerschaft“) ar pagājuŗā gada 1. janvāri pieņēmusi lietoŗanā kādu emblēmu, kas uzskatāms tikai par tipiski nacionālu-ŗi jautājumam atrisinājumam.

Minētā emblēma iegūta 1936. gadā izsludinātā sacensībā, kuŗā varēja piedalīties tikai zināma mākslinieku grupa, t. s. „Gebrauchsgraphiker“. Raksturīgi ir tas, ka sacensības noteikumos starp citu arī teikts, ka piesta un retorte kā emblēma nav vēlama.

Vācijas aptieku jaunā emblēma.

Vācijā pieņemtā emblēma sastāv no liela sarkana A („Apotheke“ pirmais burts) uz balta pamata. Burtā kreisā pusē ievietota kāda vecģermāņu rakstu zīme, t. s. „Man-Rune“, kuŗu uzskata par vienu no vecākām ģermāņu rakstu zīmēm. Jau jaunākā akmens laikmetā, ap 3000 g. pr. Kr., ņi zīme lietota aizsardzībai pret visu ļauno un kaitīgo, un beidzot tā atrasta arī pirmā burtu rindā („Futhark“). Tās nozīme ir vīrieŗu stiprums, vīrietis un tā attēlo cenŗanās pēc gaismas, t. i. nozīmē arī veselību un spēku. To senos laikos lietojuŗas arī tās personas, kas nodarbojuŗas ar ārstniecību.

Interesanti ir atzīmēt kā par ņo jauno Vācijas aptieku emblēmu atsaucas citu valstu farmaceiti.

Austrijas farmaceitu ņurnāls „Pharmazeutische Post“ izteicās, ka jaunradītā emblēma neesot tik laba kā čūska ar kausu vai čūska ar spieķi („Aeskulapstab“), lai gan to lietojot jau arī ārsti. Agrāk ieteiktā „Triskaŗotu zīme“ (sk. tāļāki), bijusi slīmniekam saprotamāka. Izskan domas, ka nav lietderīgi lietot burtus kādas profesijas raksturoŗanai.

„Schweizerische Apotheker Zeitung“ savukārt izteicās, ka burtā A izvēle nav bijusi laimīga, jo arī ārsts („Arzt“), astronoms („Astronom“) un citu profesiju nosaukumi sākas ar burtu A. Arī par starptautisku em-

blēmu tā nevarot tikt izlietota, jo Anglijā tad vajadzētu lietot D („Drug-gist“), Francijā — P, Itālijā — F u. t. t.

Holandē bez jau minētām raibi nokrāsotām vīriešu galvām ar grotesko sejas izteiksmi atrodams vēl kāds simbols, kas attēlo aptiekas pudeli ievietotu lēzenā piestā. Bez uzraksta „Apotheek“ uz šīs zīmes vēl 3 burti: N. M. P., kuŗu nozīme parastajam aptiekas apmeklētājam, kam tie patiesībā domāti, pilnīgi nezināma.

Anglijā aptiekas lieto emblēmu, kas attēlo pudeli trīsstūrī, bet tā nemaz neatgādinā parasti aptiekā lietotās pudeles un tikai uzraksts „safety in medicines“ atgādinā, ka ir darīšana ar aptieku, jo Anglijā aptieku sauc par chemist's (vai arī „druggist“).

Holandes aptieku emblēma.

Angļu aptieku emblēma.

Šveice jau ilgāku laiku pūlas atrast starptautiski lietojamu aptieku emblēmu. Šveices aptiekāru biedrībai šādas emblēmas radīšana sevišķi svarīga aiz sekojošiem iemesliem: pirmkārt, lai izbeigtu reiz pilnīgi Šveices valsts ģerboņa lietošanu aptiekās, otrkārt kā tūristu zemei, tai nepieciešami vajadzīga starptautiski pazīstama zīme aptieku apzīmēšanai. Tāpēc jau 1929. gadā Šveices aptiekāru biedrības pārstāvis Lange starptautiskai farmaceitu federācijai iesniedza priekšlikumu radīt starptautisku aptieku emblēmu. Minētais priekšlikums tika nodots speciālai 3 vīru komisijai, kuŗā iegāja arī Šveices pārstāvis Lange. Līdz šim laikam, kā zināms, minētā komisija nav nākusi ar kādiem ziņojumiem vai priekšlikumiem.

1929. gadā, t. i. tanī pašā gadā, kad Šveice nāca ar savu iesniegumu starptautiskā farmaceitu federācijā, neatkarīgi no šī iesnieguma, reklāmu izdevniecība „Verunda“ Vācijā kopā ar „Iwa“ („Interessengemeinschaft Werbender Apotheker“) izsludināja sacensību starptautiskas aptieku emblēmas radīšanai. Šai emblēmai bija jāatbilst sekojošām prasībām:

1. Kā aptiekas emblēmai tai jābūt saprotamai katras valsts pilsonim, tai arī jābūt raksturīgai tieši aptiekai.
2. To nedrīkst lietot jau kāda cita profesija un tā nedrīkst būt samaināma ar kādas citas profesijas zīmi.

3. Tai jābūt vienādi labi lietojamai kā uz izkārtnes, tā arī uz zīmogoblātes un signatūras.
4. Zīmējumam jābūt skaidram un vienkāršam un jau no lielāka attāluma saskatāmam.
5. No mākslinieciskā redzes stāvokļa bez iebildumiem.

Piedalīšanās šai sacensībā kā no farmaceitu, tā arī no citu profesiju puses ir bijusi ļoti dzīva, jo no iekš. un ārzemēm bija ienākuši 1000 dažādu iesniegumu.

Godalgošanas komisija no šī lielā daudzuma zīmējumu izšķīrās par vienu zīmi, kas tiešām liekas izpildam visas uzstādītās prasības. Šī zīme tika aizsargāta Vācijā un Šveicē, bet zīmes īpašniece („Verunda“) bija ar mieru, katrai aptiekai, kas pieprasītu atļauju, atļaut šīs zīmes bezmaksas lietošanu. Par pašu zīmi būs runa drusku tālāki.

Interesanti ir papriekšu apskatīt dažus no iesniegumiem, kas nav godalgoti: tur atrodam tagad ļoti plaši lietoto čūsku ar kausu vai citādā kombinācijā, kas noraidīta tāpēc, ka tā atstājot uz katru atbaidošu un nesimpatisku iespaidu. Bez tam šo zīmi nevarot patentēt, t. i. aizsargāt.

Arī Šveices reklāmu savienība pirms dažiem gadiem ar aptaujas palīdzību ir noskaidrojusi, ka čūska kā simbolu noraida visas iedzīvotāju aprindas. Bez tam, ieskatoties vēsturē, redzam, ka čūska nav vienīgi farmaceitu emblēma, bet jau senos laikos tikusi lietota kā ārstu emblēma. *Stokars*'s (D. A. Ztg. 1937, 179) apgalvo, ka tikai kādus 150 gadus atpakaļ čūska nākusi atkal plašāki lietošanā. Senatnē tās nozīme ziemeļos bijusi citāda nekā dienvidu zemēs: ziemeļos tā bijusi nāves simbols; bet dienvidos tās nozīme bieži mainījusies: bābilonieši noturējuši to par launu garu, izraēlīti pierakstījuši tai jaunu īpašību — gudrību un ap 800. g. pr. Kr. čūska sāka lietot kā ārstniecības dieva Eskulapa simbolu.

Vācijas drogistu emblēma.

Triskarotu zīme.

Viduslaikos daudz lietotā piesta ar laiku zaudējusi savu nozīmi un aizmirsta, bet kopš kāda laika Vācijas drogistu to izvēlējušies par savu emblēmu (sarkana piesta uz balta pamata).

Svarus par simbolu izvēlēties nevaram, jo tie nav nekāds tipisks apzīmējums aptiekai, jo tos jau lieto kā taisnības simbolu, un bez tam jāņem vērā, ka svarus lieto tagad katrs tirgotājs.

Retorte, kas ir aizmirsts aptiekāra darba rīks, neraksturo aptie-

kas tagadējo darbu un patiesībā pieder ķīmijai. Bez tam tās forma nepiemērota.

Mironu galva, kā to jau lieto, lai apzīmētu indīgās vielas, noraidāma jau tikai aiz tā iemesla, ka tā, tāpat kā čūska, atstāj uz katru slimnieku atbaidošu iespaidu.

Godalgotā zīme liekas, kā jau iepriekš teicu, izpildām visas uzstādītās prasības.

Tā attēlo aptiekas pudeli, kuŗu šķērso trīs karotes. Šāds apzīmējums būs saprotams katras valsts pilsonim, jo pudele taču ir visvairāk lietotais zāļu trauks un tādēļ arī vispazīstamākais. Pudele kā tāda jau tiek lietota it visur, bet šeit nāk klāt apzīmējums „3 reiz dienā“, kas pilnīgi izslēdz šīs mūsu pudeles samainīšanu ar kādu citu pudeli. Šo pašu iemeslu dēļ arī nav iespējams minēto zīmi samainīt ar kādas citas profesijas zīmi.

Trīsstūrī, četrstūrī un arī aplī tā izskatās vienādi labi un tāpēc tās pielietošanai uz signatūras, zīmogoblātes vai uz izkārtnes nav nekādu šķēršļu. Zīmējums skaidrs un vienkāršs, tā kā to jau no lielākā attāluma var saskatīt.

Šī receptūras pudele norāda tieši uz mūsu receptūru, kas šinīs laikos, kad receptūra draud arvien vairāki samazināties, mums visiem var būt sevišķi patīkami.

Kā šī zīme arī pie mums atradusi piekrišanu, redzams no tā, ka Universitātes aptieka jau kopš laba laika lieto šo zīmi uz galvas pulveru kapsulām.

Aptiekas pudele par emblēmu jau lietota agrākos laikos, kā to redzam no iepriekš aprakstītā Vīnes „Apotheker-Hauptgremium“ ģerboņa, kur attēlota aptiekas pudele ar signatūru.

No teiktā redzams, ka ir ļoti liels skaits dažādu aptieku emblēmu, bet arī tikpat liela ir vajadzība pēc vienas ja ne starptautiskas, tad vismaz nacionālas emblēmas, un galu galā šāda zīme liecinātu par starptautisku farmaceitu sadarbību.

Tā tad jāizsaka vēlēšanās, lai Latvijas farmaceitu biedrība turpmāk uzskatītu kā savu uzdevumu aktīvi piedalīties starptautiskās vai arī nacionālās emblēmas radīšanā, vai nu sacensības ceļā saņemot jaunus ierosinājumus vai arī izvēloties kādu no esošām zīmēm.

Literatūra.

- Pharmac. Acta Helvet. 1938/I.
- Pharmazeut. Altertumskunde. Prof. Häflinger.
- Pharmaz. Zeitung 1934/868.
- Valdības vēstn. 1931. g. Nr. 149.
- Latvijas Farm. Žurn. 1928/405.
- Pharm. Post 1936/511.
- Schweiz. Apoth. Ztg. 1936/691.
- Deutsche Apoth. Ztg. 1936/726.
- Deutsche Apoth. Ztg. 1937/179.
- Deutscher Apoth. Kalender.

1870

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

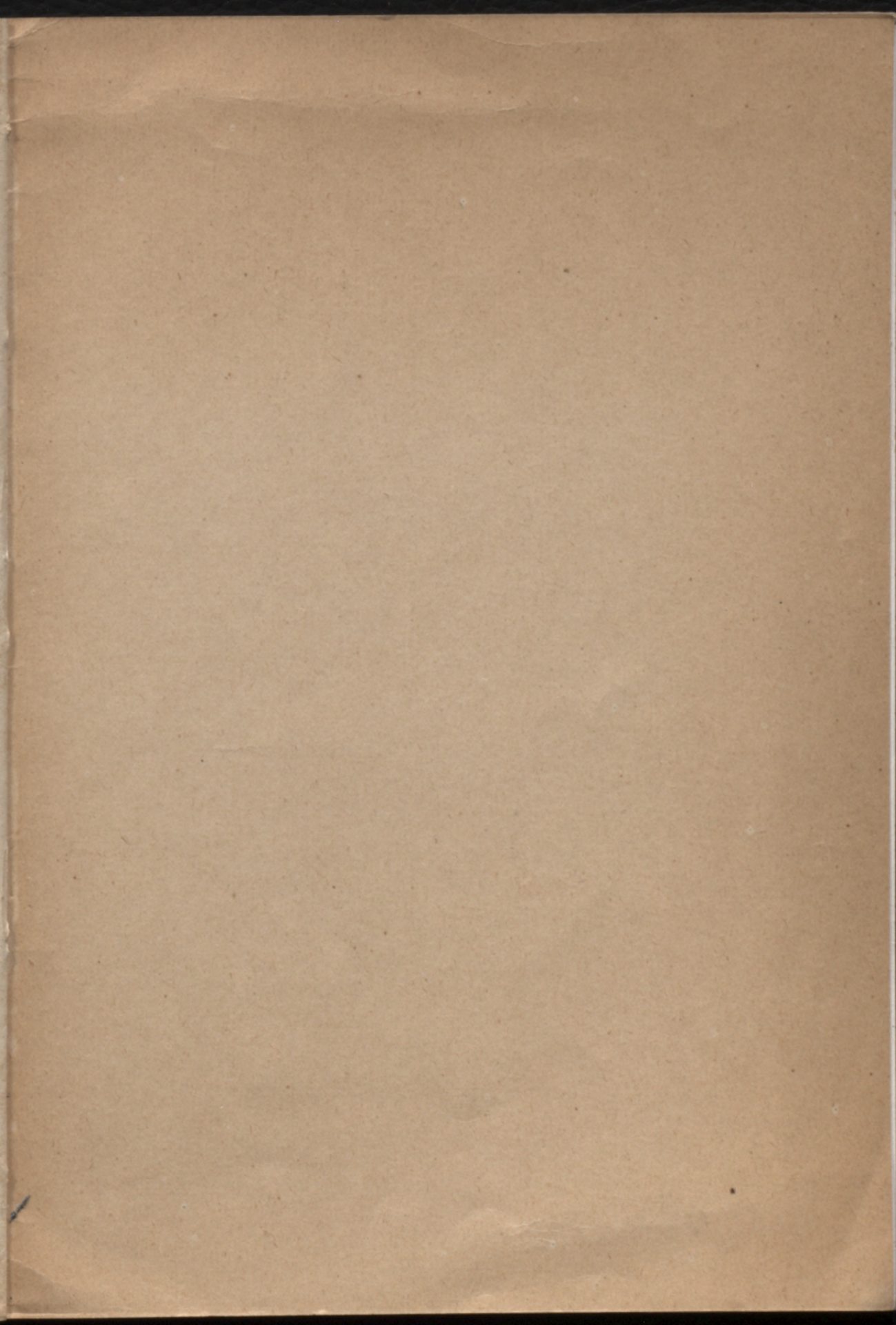
...

...

...

...

10,

-3.AUG.1938

LATVIJAS NACIONĀLĀ BIBLIOTĒKA

0309057619